

Asia: VN/10164/2019

Lausuntopyyntö vaativan sijaishuollon uudistamistyöryhmän ehdotuksesta hallituksen esitysluonnokseksi lastensuojelun vaativaa sijaishuoltoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Esitetään lisättäväksi uusi 2 momentti pykälään 4 a § Lapsen oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin. Selkiyttääkö ehdotus lapsen kasvatuksen, valvonnan ja huolenpidon sekä perusoikeuksiin rajoavien rajoitusten rajanvetoa? Jos ei, miten säännöstä tulisi muuttaa?

Ei selkeyttä. Tämä pykälä on vielä kovin yleisluonteinen. Pitäisi avata enemmän. Lisäys: ”lapsen kasvatusta ja hoitaminen voi sisältää fyysisiä toimia ja puuttumista lapsen suojelemiseksi”.

2. Esitetään säädettäväksi lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmitoitus 35 lasta/sosiaalityöntekijä (13 b §). Mitä vaikutuksia näette ehdotuksella olevan?

Ehdotus on välttämättömän laadukkaan lastensuojelutyön takaamiseksi. Sosiaalityöntekijällä on aikaa perehtyä lapsen tilanteeseen paremmin. Rajaaminen vähentää sos.tt.:n työn kuormittavuutta ja työntekijöiden vaihtuvuutta. Lisää työn suunnitelmallisuutta ja mahdollistaa systemisen lastensuojelumallin toteuttamista. Edellyttää sos.tt. korkeakoulupaikkojen lisäämistä.

3 a. Vastaavatko 15 §:n täsmennykset tätä tavoitetta?

Kyllä pääosin

3 b. Mitä käytännön vaikutuksia näette ehdotuksella olevan?

Toivomme, että tämä pykälä antaa lapselle mahdollisuuden saada terapiaa, vaikka lapsen elinolosuhteet eivät olisi vielä vakiintuneet/vakaat. Laitoksessa asuva lapsi saisi tarvitsemansa terveydenhuollon palvelut.

4. Ehdotuksessa esitetään säädettävän lapsen sosiaalihuollon asian vireille tulosta voimassa olevan lastensuojeluasian vireille tulon sijaan. Tavoitteena on, että tämä vahvistaisi sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioinnin ensisijaisuutta. Onko ehdotettu sääntely tarkoituksenmukainen asetetun tavoitteen kannalta?

Kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 4

Pykälää tulisi avata yksityiskohtaisemmin, ettei jäisi tulkinnanvaraa ilmoituksen vastaanottajalle.

5. Ehdotuksessa esitetään lastensuojelun asiakkuuden päättymisestä sääntämistä. Mitä käytännön vaikutuksia tällä sääntelyllä olisi?

Ehdotus on hyvä, sillä se selkeyttää asiakkuuden päättymistä.

6 a. Arvioitko ehdotetun säädöksen johtavan käytännössä avohuollon palvelujen kehittämiseen?

Kyllä pääosin

6 b. Miten arvioitte tämän tavoitteen toteutuvan ehdotetun säännöksen avulla?

Säädös on erittäin tervetullut. Kehittämisen tarvetta on.

Nykyäänkin avohuollon monimuotoiset ja tehostetut palvelut ovat olleet mahdollisia. Pykälässä mainitaan myös terveydenhuollon palvelut, joka voisi edesauttaa terveydenhuollon palvelujen jalkautumisen perheen kotiin. Tällä hetkellä on ollut erittäin haasteellista saada terveydenhuollon palveluja kotiin.

7. Sijaishuoltopaikan valintaa koskevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettävän. Sijaishuoltopaikan valinnassa tulisi aina arvioida yksilöllisesti lapsen etu, lapsen tarpeita vastaava kuntoutuksellinen osaaminen ja lapsen varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja muun opetuksen sekä siihen tarvittavan tuen varmistaminen. Millaisia vaikutuksia näette ehdotetulla sääntelyllä olevan sijaishuoltopaikan valintaan ja sitä koskevaan päätöksentekoon? Onko pykälän sääntely asetettujen tavoitteiden näkökulmasta riittävä?

Kyllä.

8. Lapsen sivistyksellisten oikeuksien toteutumisen tukemista ehdotetaan vahvistettavan erityisesti sijaishuollon aikana (49 a §, 50 §, 52 a §, 57 § ja 60 d §). Miten ehdotettu sääntely vastaa lapsen sijaishuollon aikaiseen tuen tarpeeseen perusopetuksen ja toisen asteen tutkinnon suorittamisessa?

Ehdotus on hyvä ja vahvistaa lapsen oikeutta perusopetukseen ja jatko-opintojen järjestämiseen. Lisäksi pykäläehdotus täsmentää lastensuojelun työntekijän velvollisuuksia ja oikeuksia yhteistyön tekemiseen.

9 a. Onko 49 a §:n sääntely vaativasta sijaishuollosta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

Kyllä

9 b. Mitä käytännön vaikutuksia ehdotuksella olisi?

Selkeyttää mitä tarkoitetaan vaativalla sijaishuollolla ja asettaa paremmin edellytykset sille, että laitoksessa on riittävän koulutettua henkilökuntaa.

10. Selkeyttääkö ehdotettu muotoilu erityisen huolenpidon jakson hoidollista ja kuntouttavaa sisältöä?

Kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 10

Tilanteet sattuvat nopeasti. Saadaanko moniammatillinen arvio nopeasti? Mistä saadaan kyseinen henkilökunta määrällisesti ja laadullisesti?

11 a. Vastaako ehdotettu muotoilu näihin tavoitteisiin?

Kyllä

11 b. Millaisia vaikutuksia erityisen huolenpidon jakson pidentämisellä olisi?

Pidempi erityisen huolenpidon jakso mahdollistaa paremman ajan päihteiden vieroitukseen ja kuntoutukseen. Päihteistä irtautuminen vaatii aikaa, jotta lapsi mm. oppii uudet toimintatavat ja pääsee irti fyysisestä ja psyykkisestä riippuvuudesta.

12. Erityisen huolenpidon jakson päätöksenteko: Millaisia vaikutuksia olisi nykyisen päätöksentekorakenteen (30 + 60 vrk) muuttamisella siihen, että jatkossa yksi päätös mahdollistaisi enemmillään 90 vuorokauden erityisen huolenpidon jakson ja sen jälkeen tarvittaessa enimmillään toisen 90 vuorokauden jakson?

Voidaan rauhassa keskittyä lapsen kuntouttamiseen. On aikaa suunnitella ja järjestää kuntoutumiseen liittyviä palveluja.

13. Onko ehdotettu erityisen huolenpidon asumisyksiköiden henkilöstöresurssi (59 a §) riittävä?

Kyllä

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 13

Riittävän ja osaavan henkilökuntaresurssin saaminen on haaste. Tarvitaan lisää maksutonta koulutusta sosiaali- ja terveystieteille.

14 a. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

14 b. Mitä vaikutuksia sillä olisi?

Paikkoja tulisi olla riittävästi ja maantieteellisesti kattavasti. Jos paikat sijaitsisivat lähempänä sijoittajakuntaa, niin toiminnan valvonta olisi helpompaa. Tällä hetkellä lastensuojelussa on tarvitsijoita kys. paikoille, mutta niitä ei ole vapaana.

15. Miten 11 luvun säännökset rajoituksista toteuttavat sijaishuollossa olevien lasten perus- ja ihmisoikeuksia?

Lapsen perusoikeus on tulla suojelluksi. Lapsen turvallinen hoito ja kasvatusta voidaan näillä rajoituksilla turvata. Rajoitukset tehdään lapsen suojelemiseksi ja toteuttamaan turvallista hoitoa ja kasvatusta. Pykälä 61 c (Henkilöstön riittävyys ja osaaminen) on hyvä lisäys, sillä täydennyskoulutus mahdollistaa laadukkaan lastensuojelutyön.

63 § Yhteydenpidon rajoittamista koskeva päätös

Lakimuutos on hyvä siltä osin, että se laajentaa mahdollisuutta myös hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan tehdä päätöksen.

65 § Aineiden ja esineiden haltuunotto

Lisäykset lakiin ovat hyviä. Pykälä selkeyttää käytäntöä.

66 § Henkilöntarkastus

Eesitys on hyvä.

68 § Kiinnipitäminen

Nykyisen lain mukainen selvityksen antaminen kiinnipidoista oli selkeämpi. Mielestämme on riittävää, että työntekijä antaa selvityksen sosiaalityöntekijälle, mutta esihenkilön tulee olla tietoinen yksiköissä tapahtuvissa kiinnipidoista.

69 § Liikkumisvapauden rajoittaminen

Liikkumisvapauden rajoittamisen keston pidentyminen on hyvä asia, mutta opetuksen järjestäminen käytännössä kyseiselle ajalle tulee olemaan haaste. Ideaali mielekkäästä harrastustoiminnan järjestämisestä LVR:n aikana voi tuottaa haasteita laitoksen resursseissa.

69 a § Luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttaminen

Ei ole riittävää, että lasta voidaan pitää kiinni vain autossa. Lapsen etsiminen on tällöin turhaa. Lapsi pitää voida ottaa kiinni laitoksen ulkopuolella karkureissuilla. Resurssien vähyys ei ole ongelma, vaan se, jos kiinnipitoa ei voida tehdä. Jos laitoksen henkilökunta on hakemassa lasta pitkänkin matkan päästä, hakureissu voi osoittautua tyhjäksi, jos lasta ei voida ottaa kiinni ja pitää kiinni. Jos kiinnipito-oikeutta ei laajenneta lastensuojelutyöntekijöille, tulee poliisilta saatavan virka-avun olla automaattista, nopeaa ja maksutonta.

70 § Eristäminen

Nykyisen lastensuojelulain mukainen kahdentoista tunnin eristämismahdollisuus on hyvä. Eristäminen lopetetaan joka tapauksessa aiemmin, jos näin arvioidaan. Jos ehdotuksessa esitetty muutos aikaan toteutuu, niin miten järjestetään eristämisen jatkoa varten aina arvio terveydenhuollon ammattilaiselta? Miten turvataan laitoksen muut lapset, jos eristämisen jatkaminen on haasteellista? Esitetty pykälä on jatkon osalta epäselvä.

72 § Erityiset rajoitukset erityisen huolenpidon jakson aikana

Pykäläesitys on hyvä.

17 a. Toteuttaako säännös tätä tavoitetta?

Kyllä

17 b. Millaisia vaikutuksia ehdotetulla 71 §:ssä säädetyillä erityisillä rajoituksilla näette olevan lapsen päihdehoidon ja -kuntoutuksen toteuttamiseen?

Rajoitukset helpottavat päihdehoidon ja kuntoutuksen järjestämistä. Pystytään paremmin turvaamaan se, ettei lapsi hankkisi päihteitä kuntoutuksen aikana. Myös kehon ulkoinen tarkastaminen tässä tapauksessa voi olla tarpeen. Tällä hetkellä päihteitä käyttäviä sijoitettuja lapsia hoidetaan myös perustason laitoksissa. Tulisiko myös näissä laitoksissa olla oikeus erityisiin laitostarkastuksiin?

18. Miten 69 a §:ssä ehdotetut muutokset mahdollistavat luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttamisen?

Lisäykset pykälässä eivät ole riittäviä, jotta lapsi saataisiin palautettua laitokseen.

19. Miten tehokkaasti ehdotettu 73 §:n mukainen säännös toteuttaa eristämisen täytäntöönpanon valvontaa?

Säännösehdotus toteuttaa valvontaa hyvin.

20. Miten tehokkaasti ehdotettu 74 §:n säännös kirjaamisveloitteesta ja toimittaminen kuukausittain aluehallintovirastoon toteuttaa rajoitustoimenpiteiden valvontaa?

Tekee toimintaa läpinäkyväksi ja selkeyttää, mutta aikataulu on liian tiukka.

21. Ovatko ehdotetut jälkihuollon sisältöä koskevat täsmennykset riittäviä?

Kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 21

75§ määrääjat ovat edelleen epäselvät, miten jälkihuolto-oikeus lasketaan. Pitäisi myös korostaa, että yli 21-v nuori hyötyy enemmän aikuistumisen tuesta ja vastuu sosiaalityöntekijä voisi olla myös työikäisten palveluista. Pitää muistaa, että jälkihuollossa voi olla myös alle 18-vuotiaita lapsia, jotka selvästi kuuluvat lastensuojelun palveluihin.

22. Ehdotetaan säädettäväksi uusi laki valtion lastensuojelulaitoksista ja täsmennettävän valtion lastensuojeluyksiköiden tehtäviä vaativan sijaishuollon ja perusopetuksen integroituna palveluna. Valtion lastensuojeluyksiköiden tehtävänä olisi vaativan sijaishuollon ja perusopetuksen integroidun palvelun, erityisen huolenpidon sekä lastensuojelun jälkihuollon järjestäminen. Vastaisiko ehdotetun lain 2 § vaativan sijaishuollon tarpeisiin?

Kyllä

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 22

-

23 a. Pykälä x tai pykälät x-x §:t ovat hyvät ehdotetussa muodossa.

-

23 b. Muutosehdotus pykälään x:

-

23 c. Muutosehdotus pykälän x perusteluihin:

-

Pajunen Merita

Porin kaupunki - Kaupunginhallitus 8.2.2021 §87